

НАРЕДБА № 3 ОТ 14 ФЕВРУАРИ 2005 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "МОДЕЛИЕР-ТЕХНОЛОГ НА ОБУВНИ И КОЖЕНО-ГАЛАНТЕРИЙНИ ИЗДЕЛИЯ"

*ИЗДАДЕНА ОТ МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА В сила от 18.03.2005 г.
Обн. ДВ. бр.23 от 18 Март 2005г.*

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия 542060 "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия" от област на образование "Производство и преработка" и професионално направление 542 "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 542060 "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиване трета степен на професионална квалификация за специалностите:

1. 5420601 "Конструиране, моделиране и технология на обувни изделия";
2. 5420602 "Конструиране, моделиране и технология на кожено-галантерийни изделия".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II.

Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия".

(2) Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, изискванията към здравословното състояние на кандидатите за обучение, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от професионално направление "Лека промишленост" от списъка за специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 2. Указания по прилагането на тази наредба се дават от министъра на образованието и науката.

§ 3. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 4. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия"

Професионално направление:

542	Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия
-----	---

Наименование на професията:

542060	Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия
--------	---

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В табл. 1 са представени специалностите, включени в професията "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия", съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение (2004 г.), както и входящото минимално образователно равнище за придобиване на съответната степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалности	Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище
--------------	--------------------------------------	---

5420601	Конструирание, моделиране и технология на обувни изделия	Трета	Завършено основно образование
5420602	Конструирание, моделиране и технология на кожено-галантерийни изделия	Трета	Завършено основно образование

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение

Кандидатът за обучение трябва да бъде физически годен да упражнява професията "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия", което се удостоверява с медицинско свидетелство, доказващо, че тази професия не му е противопоказана.

По време на обучението, ако се установят признаци на отклонение от медицинските изисквания, противопоказани за упражняваната професия (специалност), обучаваният се явява на нов медицински преглед. Ако при повторния преглед се установи противопоказано за професията (специалността) заболяване, обучението се прекратява. Обучаемият се насочва към компетентни специалисти, с чиято помощ да избере подходяща за своето здравословно състояние професия (специалност).

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции по специалности

Основните характеристики на профила на професията, диференцирани по специалности, са представени в табл. 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за	умения за	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5

Специалност 5420601 "Конструиране, моделиране и технология на обувни изделия"

1. Обслужва основни видове кроячна техника и машини и съоръжения за предварителна обработка на скроените обувни детайли	Материали: кожи (естествени, изкуствени, синтетични); текстилни материали (тъкани, нетъкани и трикотаж); спомагателни материали Кроячна техника и съответните съоръжения Основни машини и съоръжения за предварителна подготовка на детайлите за обувни изделия	Основните и спомагателните материали, използвани за производство на обувни изделия Физико-химичните, физико-механичните и експлоатационните свойства на материалите Устройството и действието на машини и съоръжения, използвани при кроене на обувни изделия Видовете обработки на детайлите Технологичните и качествените изисквания при обработка на детайлите Устройството и действието на основните машини и съоръжения за предварителна обработка на	Определяне на дефекти при кожата Изпълнение на процеса на кроене в съответствие с изискванията за качество Осигуряване на оптимална вместимост на ножовете или шаблоните на детайлите при кроене Рационално разкрояване на обувни изделия Извършване на основни настройки на машините Качествено извършване на предварителните обработки на скроените обувни детайли	Готовност за спазване на трудовата и технологичната дисциплина Устойчивост на вниманието Наблюдателност Съобразителност Комбинативност
---	---	---	---	--

		скроените обувни детайли		
2. Обслужва основни видове шевни машини и съоръжения за изработване на лицевите части на обувките (саи)	Детайли на саите, лепила за монтажни операции, шевни игли и конци; основни шевни машини и приспособления към тях Основни инструменти (чук, ножица, шило, шаблони, спиртни лампи, замби); спомагателни материали (тампони, апретури)	Видовете шевове за изработване на саи Изискванията към шевовете за изработване на саи Специфичните особености на видовете шевни и специализирани машини при изработка на саи Видовете монтажно-шевни операции	Извършване на регулировки на машините и съоръженията съобразно технологията на изработване на саи Изпълнение на машинни шевове и монтажни операции при изработването на саите Откриване на дефекти при изработването на саите	Готовност за спазване на трудовата и технологичната дисциплина Устойчивост на вниманието Адаптивност Наблюдателност Съобразителност Комбинативност
3. Подбира основни съоръжения за влаго-топлинна обработка и машини за конфекциониране на обувни изделия	Саи на обувки; междинни детайли; ходилни детайли; лепила Основни съоръжения за влаготоплинна обработка при конфекциониране Основни машини за конфекциониране на обувки Основни инструменти (чук, ножица, шило) Спомагателни материали (тампони, апретури)	Режимите на влаго-топлинна обработка при сглобяване на обувката Видовете съоръжения при фиксация на формата на обувката Видовете машини за формуване на саи Видовете машини за свързване на саите с ходилата Видовете съоръжения за финална обработка на обувни изделия	Избор на оптимален режим на съоръжения за влаго-топлинна обработка Извършване на регулировки на машините и съоръженията за влаго-топлинна обработка и конфекциониране, за качествено изпълнение на операциите	Адаптивност Готовност за спазване на трудовата и технологичната дисциплина Устойчивост на вниманието Наблюдателност Съобразителност Комбинативност
4. Разработва и анализира скици на модели. Чертае основни конструкции	Чертожни материали и инструменти; инструменти за рязане и маркиране	Скицирането на модели на обувни изделия Художественото	Изчисляване, изработване и анализ на комплекс от технически	Устойчивост на вниманието Усет за форма, пространство и

и моделни разработки на обувни изделия, контролни чертежи, чертежи за трашене и градира (размножава) серия от даден модел	Градирмашина Системи, позволяващи разработване модели на изделия с помощта на компютър (CAD системи)	проектиране на обувни изделия Анатомията и физиологията на човешкия крак и антропометрия на човешкото стъпало Видове калъпи Санитарно-хигиенните и топлоизолационните свойства на материалите и техните физико-механични характеристики Мерните системи в обувното производство Основните методи за конструиране, моделиране и размножаване на обувни детайли	документи за среден номер Избор на калъпи и подготовката им за вадене на копия Получаване на средно копие на калъпа Изработване на шаблон-оригинал на модел Детайлиране на модела (лицеви, междинни и хастарски детайли) Проверка на разработваната конструкция (възпроизвеждане на среден номер) Градиране на серия от модела	хармония Творческо въображение Наблюдателност Комбинативност
5. Изработва шаблони на калъпи и детайли на обувни изделия	Материали за шаблони Инструменти за рязане и маркиране - ножици, клещи, шило и др.	Изчертаването на шаблони Технологичните изисквания за изработване на обувни изделия	Качествено изработване на шаблоните Маркиране и центроване на шаблоните в съответствие с технолгичните изисквания	Усет за форма и пространство Готовност за самостоятелно изпълнение на задачите Съобразителност Концентрация на вниманието
6. Разработва разходни норми за използваните материали. Използва нормовремена за технолгичните операции	Чертожни материали и инструменти Средства (уреди) за измерване площи на детайли и вместимости, CAD-CAM системи	Методите и средствата за нормиране на материалите и труда Формите на организация на труда в отделните производствени	Изчисляване на оптималните разходни норми за основни и спомагателни материали Разработване на технолгичен проект	Отговорност Точност Прецизност Инициативност Комбинативност Готовност за спазване на трудовата и

		участъци	за разстановка на машини и съоръжения в основните производствени участъци	технологичната дисциплина
7. Разработва технологични карти за производството на обувни изделия	Формуляр Средства за писане	Видовете технологии при производството на обувни изделия Изискванията за изпълнение на технологичните операции	Рационално поддръжане на технологичните операции за качествено изработване на обувни изделия с най-добри потребителски свойства	Готовност за самостоятелно изпълнение на задачите Адаптивност Комбинативност Инициативност Отговорност
8. Контролира качеството във всеки етап от производството на обувни изделия	Детайли Технологични възли Готови изделия Еталон на готовото изделие Таблица за размерите на обувните изделия	Техническите изисквания при изпълнение на технологичните операции Допустимите дефекти и отстраняването им	Откриване на дефекти по основните материали Откриване на дефекти от конструктивен и технологичен характер Маскиране на дефекти	Усет за форма и пространство Наблюдателност Отговорност Самостоятелност при вземане на решения Дисциплинираност
9. Спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изпълнение на трудови дейности	Лични предпазни средства и работно облекло Нормативни изисквания за безопасно изпълнение на операциите и манипулациите	Здравословните и безопасните условия на труд в професионалното направление Нормативите за санитарно-хигиенни норми на труд	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд Поддържане на ред и хигиена на работното място	Готовност за спазване на трудовата и технологичната дисциплина Устойчивост на вниманието
Специалност 5420602 "Моделиране, конструиране и технология на кожено-галантерийни изделия"				
10. Обслужва кройната техника	Видове кожи и кожозаменители;	Видовете материали,	Работа с машини и съоръжения за	Готовност за спазване на трудовата и

за производство на кожено-галантерийни изделия	машини и съоръжения за кроене на кожено-галантерийни изделия	използвани за производство на кожено-галантерийни изделия Физико-химичните, физико-механичните и експлоатационните свойства на материалите Видовете кроячни машини и съоръжения, приспособления и инструменти за разкрояване Методите и системите на кроене Рационалното вметване на ножовете или шаблоните на детайлите	кроене Разпознаване на допустимите дефекти на материалите Разкрояване на материалите съобразно технологичните изисквания Постигане на оптимална вместимост при кроене на материалите	технологичната дисциплина Устойчивост на вниманието Адаптивност Точност и прецизност Комбинативност
11. Обслужва машини за подготвителни операции при производство на кожено-галантерийни изделия	Видове спомагателни материали Основни машини за обработка на детайлите и приспособленията към тях	Видовете подготвителни операции и технологичните изисквания към тях Видовете машини за обработка на детайли на кожено-галантерийни изделия	Работа с основни машини за обработка на детайли Извършване на регулировки за качествено изпълнение на операциите	Готовност за спазване на трудовата и технологичната дисциплина Устойчивост на вниманието Наблюдателност
12. Обслужва основни машини и полуавтомати за цялостно конфекционирание на кожено-галантерийни изделия	Шевни машини и полуавтомати Детайли на кожено-галантерийни изделия; ципове, конци, игли, ножици, клещи, лепила;	Видовете шевове и изискванията към тях Възможностите на машините, съоръженията и инструментите за	Откриване на дефекти при шевовете Извършване на елементарни регулировки на машините съобразно	Готовност за спазване на трудовата и технологичната дисциплина Устойчивост на вниманието Адаптивност

	машини и съоръжения за заваряване	производство на кожено-галантерийни изделия Етапите при сглобяване на кожено-галантерийни изделия	технологията за изработване на изделието Качествено изпълнение на монтажно-шевни операции	Наблюдателност Съобразителност Комбинативност
13. Обслужва машини и съоръжения за поставяне на обков и влаго-топлинна обработка на кожено-галантерийни изделия	Машини и съоръжения за монтиране на обков; съоръжения за влаго-топлинна обработка; обков, апретури, лакове; инструменти (тампони, капели, райфели); полуфабрикати, възли и кожено-галантерийни изделия	Видовете машини и съоръжения за обков и специфичните им особености Заклучителните операции при производство на кожено-галантерийни изделия Режимите на влаго-топлинна обработка на кожено-галантерийни изделия	Качествено монтиране на обков Качествено изпълнение на заключителните операции Прилагане и поддържане на оптимален режим на съоръженията за влаго-топлинна обработка на кожено-галантерийни изделия	Готовност за спазване на трудовата и технологичната дисциплина Устойчивост на вниманието Адаптивност
14. Разработва и анализира скици на модели на кожено-галантерийни изделия. Чертае основни конструкции и моделни разработки на дребни и едри кожено-галантерийни изделия	Скици на модела Чертожни материали и инструменти	Художественото оформяне на кожено-галантерийни изделия Конструирането и моделирането на дребни и едри кожено-галантерийни изделия	Разчитане на скици Мащабиране Изработване и проверка на чертежи	Творческо въображение Естетически вкус Усет за форма и обем Самостоятелност Комбинативност
15. Изработва шаблони за скрояване на детайлите на кожено-галантерийни изделия	Материали за шаблони Инструменти за рязане и маркиране - ножици, шило, клещи и др. Материали за	Изчертаването на шаблони Технологичната последователност за изработване на кожено-галантерийни изделия	Уточняване на големината, мястото, формата и надпусканията на детайлите Изработване на основни шаблони	Готовност за спазване на трудовата и технологичната дисциплина Устойчивост на вниманието Точност и прецизност

модела	Видовете обработки на видимите краища на детайлите	Прилагане на методите за моделиране на кожено-галантерийни изделия Качествено изпълнение на операциите при конфекционирание на пробен модел	Адаптивност	
16. Разработва разходни норми за основни и спомагателни материали, използва нормо-времена за технологичните операции и съставя методика за изработка на модели	Средства за измерване на площи и вместимости на детайли Чертожни материали и инструменти	Ред за построяване на разходни норми на материалите Методите и средствата за нормиране Технологичната последователност и етапите при изработване на кожено-галантерийни изделия	Изчисляване и определяне на вместимостта на детайлите и изработване на разходните норми Изчисляване на поточна линия в съответствие с машинния парк	Дисциплинираност Адаптивност Концентрация на вниманието Съобразителност Комбинативност Готовност за самостоятелно изпълнение на задачите
17. Разработва технологични карти за производство на кожено-галантерийни изделия	Формуляри Средства за писане	Същността и целите на технологичните операции Суровините и материалите за производство на кожено-галантерийни изделия Машините и съоръженията за производство на кожено-галантерийни изделия Изискванията при изпълнение на технологичните операции	Изработване на карти на операциите при спазване на технологичния ред и рационалност за качествено изработване на изделията	Дисциплинираност Съобразителност Комбинативност Готовност за самостоятелно изпълнение на задачите

		Критериите за качествено изпълнение на операциите		
18. Контролира качеството на всички етапи от производството на кожено-галантерийни изделия	Детайли, възли, полуфабрикати Еталон на изделието Приспособления за фасониране и ретуширане	Технологичните и качествените изисквания при изпълнение на операциите	Откриване на дефекти	Готовност за спазване на трудовата и технологичната дисциплина Отговорност Устойчивост на вниманието Наблюдателност Съобразителност
19. Спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изпълнение на трудовите дейности	Лични предпазни средства и работно облекло Нормативни изисквания за безопасно изпълнение на трудовите дейности	Здравословните и безопасните условия на труд в професионалното направление Нормативните изисквания за пределно допустими концентрации на вредности и санитарно-хигиенни условия на труд	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд; поддържане на работното място съгласно изискванията на нормативните документи за здравословни и безопасни условия на труд	Готовност за спазване на трудовата и технологичната дисциплина Устойчивост на вниманието Наблюдателност

2.2. Тенденции в развитието на професионалното направление

Производството на обувни и кожено-галантерийни изделия ще се развива преобладаващо в малки и средни предприятия. Наблюдава се тенденция на внедряване на нови технологии и оборудване.

2.3. Възможности за професионална реализация

Реализирането на националните и регионалните програми по заетостта разширява възможностите за реализация в предприятията и във фирмите за производство на обувни и кожено-галантерийни изделия.

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия" могат да постъпват на длъжности, които съответстват на следните професии от Националната класификация на професиите (1996 г.):

- кожухари, шивачи на кожено облекло и галантерия, код 7447;

- производители на художествени изделия от различни материали, код 7331;
- производители на реквизит в киното и театъра, код 7333;
- оператор на машини в обувното и кожено-галантерийното производство, код 8269;
- производител на куфари и чанти, код 7452;
- производител на сарашки изделия, код 7453;
- квалифицирани тапицери, код 7445;
- квалифицирани обущари, код 7454.

2.4. Възможност за повишаване на професионалната квалификация

Придобилите трета степен на професионална квалификация по едната от специалностите на професия "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия" могат да се обучават и по другата специалност от професията.

След успешно завършване на средно образование придобилите трета степен на професионална квалификация по професията имат право да продължат обучението си във висше училище.

3. Цели на обучението

Основна цел на обучението по професия "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия" е качествената подготовка за придобиване на професионални компетенции, които да гарантират на обучавания успешна реализация на пазара на труда.

3.1. Подцели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка, единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за здравословни и безопасни условия на труд;
- познава и използва лични предпазни средства;
- познава рисковите ситуации в целия производствен процес;
- не допуска замърсяване на околната среда;
- реагира адекватно при възникване на проблеми, без да застрашава здравето и живота - своя и на околните;
- прави оценка и отчет на извършената работа;
- формулира задачи и проблеми, свързани с дейността;
- установява и поддържа делови отношения;
- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда;
- познава пазарните отношения в страната;
- познава организацията на фирмата, йерархията и правомощията на длъжностните лица;
- умее да работи в екип;
- осъзнава необходимостта от непрекъснато повишаване на професионалната си квалификация;

- познава основните правила за работа с компютър и да използва готови програмни продукти;
- осъществява кратка комуникация на чужд език, свързана със задачи от професионалната област и безопасността на труда.

3.2. Подцели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за професиите от направлението

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и използва правилно основните суровини и материали в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия;
- познава основните процеси в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия;
- контролира качеството на извършената работа във всички етапи на производствения процес в съответствие с нормативните изисквания;
- планира и организира изпълнението на текущи задачи и решаването на възникнали проблеми, свързани с трудовата дейност;
- спазва правилата за водене, обработка, класиране и съхранение на работната документация.

3.3. Подцели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията задължителна професионална подготовка

3.3.1. Специалност "Конструиране, моделиране и технология на обувни изделия"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава основни, спомагателни, финишни материали и приложението им за изработване на обувни изделия;
- работи с основни машини и съоръжения за производство на обувни изделия;
- разработва модели обувки, основни конструкции, шаблони на детайли и калъпи;
- разработва разходни норми на материалите в обувното производство;
- познава и прилага технологията за изработване на специални обувки;
- умее да се адаптира бързо при промяна на технологията за изработване на обувни изделия и при въвеждане на нови машини и съоръжения.

3.3.2. Специалност "Конструиране, моделиране и технология на кожено-галантерийни изделия"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да:

- познава и използва основни, спомагателни и финишни материали за изработване на кожено-галантерийни изделия;
- работи с основни машини и съоръжения за производство на кожено-галантерийни изделия;
- разработва основни конструкции на дребни и едри кожено-галантерийни изделия и шаблони за техните детайли;
- познава и прилага технологията на финишните операции;
- съставя разходни норми на материалите в кожено-галантерийното производство;
- умее да се адаптира бързо при промяна на технологията за изработване на кожено-галантерийни изделия и при въвеждане

на нови машини и съоръжения.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДООИ по професията "Моделierer-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия".

Учебният план определя характера и насочеността на обучаващата институция (професионално училище, професионална гимназия, център за професионално обучение и др.). Той се изгражда върху основата на учебна предметна или модулна система. Изучават се учебни предмети или модули, в които се излагат системни научни знания, съобразени с възрастовите и познавателните особености на обучаваните.

Учебната програма определя целите и задачите на обучението по съответния учебен предмет или модул от учебния план, представя тематично съдържанието на учебния материал, дава най-общи методически указания за организацията и провеждането на обучението.

Съдържанието на обучението по професията "Моделierer-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия" - трета степен на професионална квалификация, е представено в табл. 3.

Таблица 3

Съдържание на обучението	
Професионални компетенции	Тематични области
1	2
Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления	
1. Прилага основните правила за безопасна работа на работното място, да не замърсява при работа околната среда.	Здравословни и безопасни условия на труд; Пожарна и аварийна безопасност; Долекарска помощ; Опазване на околната среда.
2. Познава стопанското устройство на страната и основните принципи на	Икономически процеси и отношения; Принципи на ценообра-

ценообразуване.	зуване.
3. Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес и да разбира договорните отношения между работодател и работник.	Кодекс на труда; Социално осигуряване; Данъчна система; Заплащане на труда, трудова норма.
4. Осъществява ефективна делова комуникация.	Принципи на деловото общуване; Екипна организация на труда.
5. Познава основните правила за работа с компютър и ползва програмни продукти.	Конфигурация на компютъра; Устройства за въвеждане и съхраняване на данни; Намиране и съхраняване на информация; Работа с програмни продукти за създаване на елементарни документи.
6. Ползва основната професионална терминология в комуникация на чужд език.	Комуникативна компетентност при използването на ограничен набор от предвидими и елементарни езикови средства - елементарни думи и изрази, свързани с професионалните задачи.
Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионалното направление	
7. Познава и използва основните суровини и материали	Видове материали - класификация, свойства,

в производството на обувни и кожено- галантерийни изделия.	строеж, допустими отклонения, приложение.
8. Познава основните етапи на производствените процеси, както и машините и съоръженията, чрез които се осъществяват те.	Видове технологични процеси и изисквания към тях; Видове машини, апарати и съоръжения; Устройство и действие на машини, апарати и съоръжения.
9. Извършва контрол на качеството във всички етапи на производствения процес в съответствие с нормативните и стандартизационните изисквания.	Видове контрол; Методи на контрол; Етапи на контрол.
10. Познава организацията на предприятието и служебната йерархия.	Организация на работното място; Нормативни документи в производството; Организация на трудовия процес.
11. Прилага правилата за водене, обработка, класиране и съхранение на работната документация.	Видове техническа и технологична документация; Условни означения в технологичните документи; Съхраняване на документи.
Специфична за професията "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия" задължителна професионална подготовка	
Специалност "Конструиране, моделиране	

и технология на обувни изделия"

12. Познава и използва основни и спомагателни материали за производството на обувни изделия.

Естествени кожи - видове, производство, свойства, приложение;
Кожозаменители - видове, производство, свойства, приложение;
Лепила - класификация, свойства, състав, приложение;
Помощни материали - видове, приложение;
Финишни материали - видове, свойства, приложение.

13. Познава и работи с основни видове кройчна техника в обувното производство.

Устройство, принцип на действие и обслужване на кройчната техника;
Основни съоръжения, използвани при кроене на материали за обувки.

14. Познава и обслужва машини и съоръжения за обработка на скроени детайли и ушиване на саи.

Машини за обработка на детайли - видове, обща характеристика, правила за работа;
Бодообразуване при основните видове шевни машини;
Дефекти при бодообразуване - причини и начини за отстраняването им;
Устройство, принцип на

	<p>действие и приложение на различните видове шевни машини, приспособления към тях;</p> <p>Поддържане, смазване, елементарни регулировки, почистване на шевни машини.</p>
15. Познава и обслужва съоръжения за влаго-топлинна обработка.	<p>Устройство, принципи на действие и приложение на съоръженията за влаго-топлинна обработка;</p> <p>Оптимални режими на работа.</p>
16. Разработва скици на модели на обувни изделия.	<p>Анатомия, физиология и антропометрия на човешкото стъпало;</p> <p>Мода и модни тенденции;</p> <p>Художествено проектиране и оформяне на обувни изделия;</p> <p>Топография на стъпалото;</p> <p>Мерни единици в обувното производство.</p>
17. Разработва основни конструкции на модели на обувки. Изработва шаблони на детайли. Градира серия от модел. Конструира профили на калъпи.	<p>Основни методи за конструиране на модели на обувки;</p> <p>Мерни системи в обувното производство;</p> <p>Конструиране на типови модели домашни, половинки и цели обувки;</p>

	<p>Конструирание на табани и профили на калъпи; Серийно размножаване на обувни детайли - системи на градиране.</p>
<p>18. Разработва разходни норми на използваните материали.</p>	<p>Фактори, влияещи върху използваемостта на материалите; Вместимост. Определяне процент на използваемост; Ред за построяване на разходна норма на различните видове материали.</p>
<p>19. Познава и прилага технологичната последователност при цялостно конфекционирание на обувни изделия.</p>	<p>Технологични карти; Технологични методики на типови модели; Изчисляване на поточна линия и съставяне на подов план; Отстраняване на допуснати грешки от конструктивен и технологичен характер; Технология за изработка на специални обувки (спортни, работни, армейски); Технологични изисквания при изработване на обувни изделия.</p>
<p>20. Познава и прилага точно съвременни технологии на</p>	<p>Рецептурни състави на финишни материали за</p>

финишни и заключителни операции.

лицева и ходилна част на обувката.

21. Адаптира се бързо за изпълнение на технологични операции при въвеждане на нови машини и съоръжения.

Новости за:
- кроячни машини и съоръжения;
- основни видове машини и полуавтомати;
- съоръжения за влаготоплинна обработка.

Специалност "Конструиране, моделиране и технология на кожено-галантерийни изделия"

22. Познава и прилага основни и спомагателни материали за изработване на кожено-галантерийни изделия

Естествени меки и твърди кожи - видове, производство, свойства, приложение;
Изкуствени и синтетични материали - видове, производство, свойства, приложение;
Текстилни материали - видове, производство, приложение;
Помощни материали - обков.

23. Да познава и прилага основни машини и съоръжения в производството на кожено-галантерийни изделия.

Машини и съоръжения за кроене - видове, принцип на действие, правила за работа, приложение;
Машини за предварителна обработка на скроени детайли - видове, правила за работа, приложение;

	<p>Основни видове шевни машини - устройство, принцип на действие, приложение; Дефекти при бодообразуване, причини и начини за отстраняване; Бодообразуване при основните видове шевни машини; Приспособления към шевните машини; Шевни полуавтомати; Елементарни регулировки и поддръжка на шевните машини.</p>
24. Познава и обслужва съоръжения за влаго-топлинна обработка при производство на кожено-галантерийни изделия.	<p>Устройство, принцип на действие и приложение на видовете съоръжения в кожено-галантерийното производство; Оптимален режим на работа.</p>
25. Разработва скици на модели на кожено-галантерийни изделия.	<p>Художествено проектиране и оформяне на изделията; История на кожено-галантерийните изделия; Мода и модни тенденции.</p>
26. Разработва основни конструкции на дребни и едри кожено-галантерийни изделия и шаблони на детайлите им.	<p>Конструирание и моделиране на кожена галантерия (изделия с мека, изделия с твърда конструкция).</p>
27. Познава и прилага тех-	<p>Апретури;</p>

нологията на финашните операции.	Лакове; Рецептурни състави - приложение.
28. Разработва разходни норми на използваните материали.	Методи за рационално вметване на детайли; Ред за построяване на разходни норми; Фактори, влияещи върху използваемостта на материалите.
29. Познава, разработва и прилага технологична последователност при изработването на кожено-галантерийни изделия.	Технологични карти и технологични методики; Изчисляване на поточна линия и съставяне на подов план; Отстраняване на технологични дефекти и дефекти от конструктивен характер.
30. Адаптира се бързо за изпълнение на технологични операции при въвеждане на нова техника и технология.	Новости за: - специални шевни машини; - кройчна техника; - съоръжения за влаготоплинна обработка; - заваръчна техника; - леещи агрегати.

5. Система за оценяване и сертифициране

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите от системата за професионално образование и обучение е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 за системата за оценяване. При оценяването се определя степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението.

Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходно. Оценките от проверките се изчисляват по

шестобалната система.

Входящото образователно равнище за обучаван без професионална квалификация се удостоверява чрез свидетелство за завършено основно образование.

Входящото равнище при повишаване на квалификацията се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация или удостоверение за професионално обучение.

5.1. Оценяване на междинно ниво

5.1.1. По теория:

Слаб 2 - обучаваният не е усвоил основни понятия, не умее да обяснява факти, методи, схеми, зависимости;

Среден 3 - обучаваният е усвоил основни понятия, умее да ги дефинира;

Добър 4 - обучаваният обяснява факти, методи, схеми, зависимости и др.;

Много добър 5 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в позната ситуация и самостоятелно да разработва конструкции, методики, технологични карти и разходни норми;

Отличен 6 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в нови ситуации, прави анализ, оценка и сравнение на процеси, конструкции и технологии по предварително зададени критерии.

5.1.2. По практика:

Слаб 2 - обучаваният не умее да изпълнява практическа задача по предварително дадени указания;

Среден 3 - обучаваният умее да изпълнява отделни операции в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки изискванията за безопасен труд;

Добър 4 - обучаваният изпълнява практическа задача по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Много добър 5 - обучаваният умее да състави план за работа за изпълнение на практическа задача в позната ситуация, спазвайки правилата за безопасен труд, както и да оцени качеството на работата си;

Отличен 6 - обучаваният умее да състави план за работа за изпълнение на практическа задача в нова ситуация, спазвайки правилата за безопасен труд, както и да оцени качеството на работата си.

5.1.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- минималния брой точки, които гарантират, че обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими му да продължи обучението си по-нататък, и може да изпълнява служебните си задължения, които професионалната му квалификация позволява;

- критерии за оценяване на всяка задача от изпитването;

- коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;

- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.1.4. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно изпитване, практически задачи и др. Разработват се в съответствие с методическите изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните задачи, въпроси, задания и други трябва да е съобразена с равнището на професионални компетенции, зададено в т. 3 "Цели на обучението".

5.2. Оценяване на изхода

Изпитите за придобиване на степен на професионална квалификация са два - по теория и по практика на професията.

Държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката, в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професии.

В състава на комисиите за провеждане на изпитите с равни квоти се включват представители на обучаващата институция, на работодателите, както и на работниците и служителите от отрасъла. Представителите на обучаващата институция са учители или други лица, извършващи професионална подготовка. Представителите на работодателите са с квалификация от съответната професионална област, а на работниците и служителите - с квалификация и трудов стаж не по-малък от четири години по съответната професия.

5.2.1. Изпит по теория

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в табл. 4.

		Таблица 4
Критерии	Показатели	Тежест (%)
1. Съставяне на технологични методики за изработване на обувни и кожено-галантерийни изделия.	Знания за същността и предназначението на технологичните операции; Знания за устройството и принципа на действие на основните видове машини и съоръжения за производство на обувни и кожено-галантерийни изделия; Знания за свойствата и приложението на суровини и материали за производството	45

	на обувни и кожено-галантерийни изделия; Знания за технологичните изисквания при изпълнение на операциите при изработване на обувни и кожено-галантерийни изделия; Знания за качествените изисквания при изпълнение на операциите.	
2. Разработване на рационални конструкции на обувни и коже- но-галантерий- ни изделия.	Знания за основните ме- тоди за конструиране и моделиране на обувни и кожено-галантерийни изделия; Знания и умения за конс- труиране и моделиране на обувни и кожено-галантерийни изделия; Знания и умения за разработване на детайли с оптимална вместимост; Знания и умения за изработване на контролни чертежи и чертежи за трашене.	45
3. Икономичес- ки и трудово- правни знания и умения.	Знания за основните прин- ципи на трудовото зако- нодателство; Знания и умения за цено- образуване на обувни и кожено-галантерийни изделия.	10
	Общо	100

5.2.2. Изпит по практика

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 5.

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1. Изработване на шаблони за скрояване на детайли на обувни и кожено-галантерийни изделия по задание.	Детайлира модела; Изработва работни шаблони; Спазва технологичните изисквания при изпълнение на трудовите дейности.	25
2. Определяне на разходна норма за основните материали при изработване на модела.	Определя оптимална вместимост и процент на използваемост; Изчислява разходна норма на основни материали; Ползва готови програмни продукти.	15
3. Обслужване на машините и регулировки.	Обслужва машините самостоятелно; Извършва основни регулировки на машините, свързани с изпълнение на заданието.	30
Изпълнение на технолигичните операции.	Извършва предварителна обработка на скроените детайли според заданието;	30

	Спазва технологичната последователност при изработване на изделието; Спазва изискванията за технологичен и качествен контрол.	
Качество на извършената работа.	Прави анализ на извършената работа; Прави обосновка на грешките, допуснати по време на работа; Предлага възможности за отстраняването им.	15
Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и организация на работното място.	Спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и организация на работното място; Поддържа ред и чистота на работното място.	5
	Общо	100

5.3. Удостоверяване на професионалното обучение и образование

Завършено професионално обучение с придобиване на степен на професионална квалификация се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация.

Обучавани, които не са положили държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация, получават удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на документите се определя съгласно ДОИ за документите за системата на народната просвета (наредба № 4) и ДОИ за придобиване на квалификация по професии.

6. Изисквания към материалната база

Материалната база трябва да съответства на изискванията на действащите нормативни актове на Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на вътрешните работи, Министерството

на здравеопазването, отрасловите министерства и съответните български стандарти.

Практическото обучение се организира като учебна практика и производствена практика. Практическото обучение за професията "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия" може да се провежда като учебно-тренировъчни дейности. Местата за провеждане на практическото обучение са: специализирани учебни бази в училището, специализирани учебни бази в сродни училища, центрове за професионално обучение, предприятия на физически или юридически лица. Училищата могат да организират практическо обучение самостоятелно или съвместно с физически или юридически лица, като се изпълняват държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професия.

6.1. Учебен кабинет

В учебен кабинет се провежда обучението по теория на професията.

6.1.1. Основно оборудване: работно място на всеки обучаван (работна маса и стол), работно място на обучаващия (работна маса и стол), учебна дъска, шкафове, гладка свободна стена за окачване на табла, платно за прожектиране, дъска за писане, вилици за построяване на надбавки и отбивки и други средства за обучение и дидактическа техника.

6.1.2. Учебни помагала: материали за изработване на шаблони, чертожни инструменти (пергел, триъгълник, винкел, транспортир, линеал, кроячни дъски (PVC или гума), кроячни ножове, табла с мостри на основни и спомагателни материали за съответната специалност, табла с мостри на обработки на краища на детайли, на сглобени възли, дървени и пластмасови калъпи, макети, схеми за устройство на различните машини, образци, детайли, възли, схеми на образуване на различните видове бодове, планиметри, диапозитиви, комплект учебници по всички изучавани предмети, схеми на основни конструкционни изделия, демонстрационни модели обувни и кожено-галантерийни изделия, учебни видеофилми.

6.2. Учебна работилница

В учебни работилници се провежда обучението по практика на професията. Те се оборудват с машини и съоръжения, както и със съответни помагала, съобразно усвояваната професия и специалности. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучаеми, както и едно работно място за обучаващия.

6.2.1. Основно оборудване - хранилище за съхранение на материали и образци, шкафове, кроячна маса със съоръжения (дъски и ножове) за кроене, шевни машини (прави, ръкавни, бутилкови), щанц-машина, траш-машина, зиг-заг машина, учебна дъска, шкафчета за съхранение на работното облекло, пластмасови кутии за детайли, регали за готови изделия, заточващ шмиргел.

6.2.2. Учебни помагала: мостри на детайли и готови изделия, ножици, игли, замби, матрици, капели, обков, табла, инструкционни карти, калъпи.

7. Изисквания към обучаващите

Професионалната подготовка по професията "Моделиер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия" се осъществява от квалифицирани преподаватели, придобили своята квалификация във висше училище или университет, лицензирани от Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА). Обучаващите трябва да отговарят на общите изисквания за упражняване на преподавателска дейност, определени от МОН.

Преподавателите по теория трябва да притежават образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" по съответната специалност.

Преподавателите по практика трябва да притежават образователно-квалификационна степен "магистър", "бакалавър" или "специалист" по съответната специалност.

8. Процедури за преглед и актуализиране на ДОО

- апробиране в професионални училища, в които се извършва обучение по специалностите от професия "Моделер-технолог на обувни и кожено-галантерийни изделия";

- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДОО;

- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.